

Asia: VN/18947/2022-SM-46

Luonnos hallituksen esitykseksi laiksi yhteiskunnan kriittisen infrastruktuurin suojaamisesta ja häiriönsietokyvyn parantamisesta ja eräksi muiksi laeiksi

1.

Yleiset huomiot CER-direktiivin kansallisesta toteuttamistavasta, kuten esimerkiksi viranomaistoiminnan järjestämisestä ja valvontamallista

Esityksessä todetaan, että ruokasektorilla toimijoita koskevaa yleistä varautumisvelvollisuutta ei maa- ja metsätalousministeriön sektorilainsäädännössä ole, vaan se pohjautuu vapaaehtoisuuteen. Alkutuotannon osalta varautumis- ja riskienhallintavelvoitteista ei ole säädetty. Velvoitteiden säätäminen direktiivin mukaisella tarkkuudella olisi kuitenkin haastavaa etenkin kriittisten toimijoiden määrittelyn osalta, ottaen huomioon muun muassa alkutuotannon hajautuneen toiminnan. Alkutuotannon varautumiskoulutusta järjestetään ELY-keskuksittain maanpuolustuskoulutusyhdistyksen ja Huoltovarmuusorganisaation kanssa yhteistyössä.

Ruokavirasto huomauttaa, että alkutuotanto ei kuulu toimialana CER-kriittisiin toimijoihin, vaikka se tätä myös osin on. Alkutuotanto on oleellinen osa ruokahuollon turvaamista, joka on kaikissa olosuhteissa ylläpidettävä toiminto koko ruokahuollon osalta. Alkutuotannon toimintavarmuudella on ruokahuollon kannalta merkittävä rooli, koska näin varmistetaan kotimaisten raaka-aineiden saanti elintarvikkeiden jalostavalle teollisuudelle. Elintarvikkeiden saatavuutta poikkeusoloissa ja vakavissa häiriötilanteissa ei voida turvata ilman toimivaa alkutuotantoa. Myös valmiuslaki tunnistaa ja kohdentaa näissä tilanteissa alkutuotannon ohjaus- ja säännöstelytoimenpiteitä.

Ruokavirasto ei kuitenkaan kannata soveltamisalan laajentamista alkutuotantoon sellaisenaan tarpeellisenä tai perusteltuna. Sen sijaan todetaan, että olisi tarve tunnistaa ja määritellä ruokaketjun häiriönsietokyvyn ja huoltovarmuuden kannalta huoltovarmuuskriittiset toimijat (alkutuotannon huoltovarmuustilat). Tämä helpottaisi tulkintaa, VAP-viljelijä määritelmä on liian suppea ja rajaava. Näihin tiloihin voitaisiin vapaaehtoisesti päättää soveltaa samaa logiikkaa. Erityisesti 10 artiklasta saattaisi olla apua alkutuotannon varautumistoimintaan, kun se velvoittaisi viranomaisia aktiivisesti osallistamaan toimijoita varautumisasioissa. Tämä on tavoiteltava myös alkutuotannon osalta. Osittain tähän liittyy myös toimivaltuusasiat. Lainsäädännöstä ei löydy selkeitä valtaoikeuksia (ainoastaan maaseutuviranomaiset on mainittu valmiuslain 31§).

Viranomaisten ja eri toimijoiden toiminnan kehittäminen ja valmius toimia alkutuotannon vakavissa häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa vahvistaa ruokahuollon turvaamista.

2.

Soveltamisalaa koskevat huomiot, kuten esimerkiksi kriittisen toimijan määrittäminen ja kriteeristön kattavuus

Kriteeristön kattavuus. Kriteeristö on kyllä määritelty mutta käytännössä yksityiskohtaista ohjaamista jää paljon keskusviranomaisille kuten Ruokavirastolle.

3.

Vaikutustenarviointia koskevat huomiot, kuten esimerkiksi yhteiskunnalliset vaikutukset, taloudelliset vaikutukset yrityksille, hallinnollinen taakka ja muut kustannukset sekä vaikutukset yritysten toimintaan

Lailla on yrityksille taloudellisia kustannusvaikutuksia. Isoimmilla yrityksillä jatkuvuuden hallintaan liittyvät jo olemassa olevat toimenpiteet ovat samansuuntaisia kuin mihin lakiesitys niitä nyt velvoittaa. Toiminnan järjestelyjen osalta ei siis ole oletettavasti kohtuuttomia kustannuksia.

4.

Valvontaa koskevat huomiot

Ruokaviraston tehtävien näkökulmasta:

EU:n uusi yhteiskunnan kriittisten palvelujen häiriönsietokyvyn parantamista koskeva CER-direktiivi edellyttää elintarvikealan kriittisten toimijoiden tunnistamista ja valvontaa. Tämä tuo uusia tehtäviä myös Ruokavirastolle. Ruokavirastolla ei ole näihin uusiin tehtäviin resursseja eikä myöskään kaikilta osin tarvittavaa asiantuntemusta. Siksi näiden uusien tehtävien hoitamiseen tarvitaan lisäresursseja. Arvio CER-direktiivin edellyttämistä resurssista olisi Ruokaviraston osalta 2 htv.

Tehtävät liittyvät läheisesti NIS2-direktiivin tuomiin velvoitteisiin, kun EU:n uuden verkko- ja tietoturva koskevan NIS-direktiivin (2022/2555) soveltaminen laajenee vuonna 2024 koskemaan myös elintarvikkeiden tuotantoa, jalostusta ja jakelua. Tämän alan suuret ja keskisuuret toimijat tulevat sääntelyyn piiriin ja niillä on oltava järjestelmä, jolla ne hallitsevat kyberturvallisuusriskinsä ja myös raportoivat tästä. Näiden NIS-direktiivin säädösten valvonta elintarvikealalla on tulossa Ruokaviraston tehtäväksi. Ruokavirastolle uudet NIS2-direktiiviin liittyvät tehtävät aiheuttaisivat yhteensä vähintään 5 htv:n lisäresurssitarpeen.

Lisäksi Ruokavirastolle aiheutuisi kustannuksia tehtävien toteuttamiseksi tarpeellisista järjestelmäinvestoinneista. Tällä resurssitasolla Ruokavirasto suoriutuisi NIS2-direktiivin

toimeenpanon edellyttämistä tehtävistä vähimmäistasolla hyödyntäen mahdollisuuksia tehostaa nykyisiä toimintoja ja kohdentaa olemassa olevia resursseja uudelleen viraston sisällä. Lisäksi olemassa olevien järjestelmien muutoksiin arvioidaan tarvittavan määrärahaa.

5.

Laiminlyöntimaksua koskevat huomiot

Laiminlyöntimaksua koskeva kohta on perusteltu ja tarpeellinen valvonnan järjestämisen ja lain mukaisen toiminnan varmistamiseksi.

6.

Miten arvioitte turvallisuus selvityslakia koskevan esityksen tarpeellisuutta ja muotoilua? Millaisia turvallisuusvaikutuksia esityksellä olisi?

Turvallisuus selvityskohta on perusteltu.

7.

Miten arvioitte satamien turvallisuus selvityksiä koskevan esityksen tarpeellisuutta ja muotoilua? Millaisia toiminnallisia ja taloudellisia vaikutuksia esityksellä olisi? Millaisia turvallisuusvaikutuksia esityksellä olisi?

-

8.

CER-yleislain 28 §:ään liittyen, miten arvioitte säännöseldotuksia, jotka koskevat muiden EU-jäsenvaltioiden rikosrekisteritietojen käyttämistä kriittisen toimijan työntekijästä tehtävässä turvallisuus selvityksessä (1. lakiesityksen 28§ sekä 3. ja 4. lakiesitys)?

-

9.

Muut huomiot

-

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

-

Jakava-Viljanen Miia
Ruokavirasto